

УДК:63.635.1:635.17

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ БРОККОЛІ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Князева О. В. – здобувач вищої освіти першого рівня АФ ХДАЕУ

Сілецька О. В. – кандидат с.-г. наук, доцент ХДАЕУ

Постановка проблеми. Сучасне суспільство більш відповідально ставиться до якості їжі, яку вона споживає, адже недостатньо повноцінне харчування може викликати зниження імунітету, недобір або надлишок ваги. Люди вважають за потрібне вживати більш різноманітну їжу, яка за короткий термін може дати більшу користь і енергетичну цінність. Однією із недооцінених культур є брокколи.

Брокколи – це один із різновидів капусти, який відрізняється незвичайною формою і яскравим зеленим кольором. Цей овоч багатий на вітаміни і мінерали, серед яких вітаміни А, В9, К, С, а також калій, фосфор, залізо, кальцій і магній. Капуста брокколи корисна людям, які страждають від серцево-судинних захворювань. Допомогає виводити холестерин з організму, служить для профілактики інфарктів і інсультів. Відомо, що брокколи стабілізує роботу кишечника, очищає його, нормалізує виділення жовчі, роботу жовчного міхура і печінки. Порівняно з білоголовою, брокколи вимогливіша до умов навколишнього середовища. Вона більш вологолюбна. **Стан вивчення проблеми.** Для формування врожаю їй потрібна температура 16—18 °С. При температурі понад 25 °С і низькій відносній вологості повітря головки формуються малі і швидко розсіпаються. Щоб запобігти цьому, влітку вирощують у кулісах і частіше поливають.

Стан вивчення проблеми. Брокколи досить вимоглива до родючості ґрунту. Найбільш придатні легкосуглинкові ґрунти з високим вмістом поживних речовин, нейтральною або слабкокислою реакцією. На недостатньо удобрених ґрунтах утворюється невелика розетка листя і малі головки. У брокколи тривалий період плодоношення. В одного і того самого сорту є скоро- і пізньостиглі форми, тому врожай збирають у кілька строків (протягом 10-15 днів).

У сівозміні розміщують після удобрених попередників. Найвищі врожаї мають на заплавах ґрунтах. Для першого строку вирощування краще використовувати південні або південно-західні схили, захищені від панівних холодних вітрів.

Результати досліджень. Брокколи 3-5-го строків вирощують здебільшого повторного культурою. Оскільки брокколи дуже вимоглива до елементів живлення, під них вносять по 60—80 т/га гною або 40—50 т/га перегною і повне мінеральне добриво. Добре реагують вони на внесення борних і молібденових добрив. При менших дозах азотних добрив, особливо при першому строці висаджування, у рослин сповільнюється приріст листового апарату, внаслідок чого

утворюються малі головки, які швидко зеленіють і розсипаються. Щоб мати врожай брокколі протягом літа і осені, розсаду крім закритого ґрунту вирощують також у розсадниках. Насіння у розсадниках висівають у кілька строків: у квітні, травні, червні, а для дорощування - в липні. При весняному вирощуванні органічні і фосфорно-калійні добрива вносять восени, а азотні - навесні, У західних районах, де випадає багато опадів, мінеральні добрива вносять рано навесні. Для літніх строків сівби органічні (перегній) і мінеральні добрива можна вносити й рано навесні або під передпосівну культивуацію, особливо коли вирощують повторною культурою.

Брокколі другого і наступних строків на легких ґрунтах можна вирощувати і безрозсадним способом. При цьому влітку, особливо в центральних і південних районах, рослини формують стрижневу кореневу систему, яка проникає на глибину 1,5 м і краще забезпечує їх вологою. Це сприяє кращому розвитку рослин і утворенню вищого врожаю головок. Ефективне також вирощування (при пізніших строках сівби) брокколі на мінералізованих торфовищах. Норма висіву насіння першого класу становить 1 -1,5 кг/га, глибина загортання- 0,5-2 см. Схема посадки 40 см між лунками, 50-60 см між рядами.

Збирають брокколі в міру досягання головок у кілька строків. Для цього використовують широкозахватні плаформи. Головки зрізують з 3 покривними листками, які захищають їх від псування і позеленіння при перевезенні. Голівки брокколі не перерощують – їх збирають зеленими, не чекають розкриття бутонів і появи дрібних жовтих квіток. У першу чергу зрізується центральне стебло, коли воно досягне довжини 10 сантиметрів, потім «підтягується» урожай з бічних пагонів. Суцвіття зрізають разом з пагоном, оскільки верхівка стебла брокколі не менш соковита й смачна, чим голівки.

Середня врожайність становить брокколі- 150- 200 ц/га. Діаметр голівок має бути не менш як 8 см. З однієї площі можна збирати два врожаї брокколі. Для цього відразу після збирання врожаю рослини підживлюють мінеральними добривами: 1,5-2 ц/га аміачної селітри, 1 - 1,5 суперфосфату і 0,5 ц/га калійної солі. На рослинах у пазухах листків залишають по 2 -3 найкраще розвинені бруньки, а решту пасинкують. Урожайність брокколі, вирощеної з пасинків становить 40-80 ц/га.

За допомогою дорощування можна продовжити період надходження до лютого. Для цього насіння висівають 10-20 липня, щоб до осені рослини утворили велику листову поверхню і нагромадили достатню кількість поживних речовин. Для дорощування використовують також рослини від більш ранніх строків сівби чи висаджування розсади, які не утворили товарної головки. Перед настанням приморозків рослини з добре розвиненою листовою розеткою і головками діаметром 2-7 см викопують з корінням і перевозять до місць дорощування. Перед прикопуванням рослини

сортують за розміром головок і вибраковуюють пошкоджені і хворі. Відібрані рослини прикопують до нижніх листків у вологий ґрунт парників рядками по 30-50 шт. під кожну раму. Сухий ґрунт поливають. Парники накривають матами або щитами і забезпечують посилену вентиляцію до настання холодної погоди. При зниженні температури до мінус 2-3 °С їх укривають матами, гноєм або листям шаром 20 - 25 см. При дорощуванні, в міру потреби у рослин обламують відмерлі листки. Вологість повітря підтримують на рівні 85-90 %. При дорощуванні пластичні речовини з листків, корінців і качана переміщуються в головку. В результаті цього вона розростається, діаметр її досягає 13-15 см, а маса -250-350 г. Тривалість періоду дорощування залежить від температури: при 13 °С він триває 20 днів, при 5 °С -50, а при 1 °С -120 днів. Вихід товарних головок становить 8 - 9 кг/м².

Висновки: Брокколи дуже недооцінена культура в Україні. Вона не має широкого попиту, бо її витісняють білоголова, червоноголова, пекінська та цвітна капуста. Також у неї особливі смакові якості. Але овочевій культурі добре підходять умови, які присутні в центральній частині України. Це висока вологість повітря, температура 16-18 градусів, найвищі врожаї отримуються на пухких ґрунтах. Але завдяки екстенсивному введенню сільського господарства в умовах Півдня України, можна отримати високий та якісний врожай брокколи. Краще використовувати метод дорощування, потрібні часті поливи, оптимальна доза добрив, та обробіток ґрунту, який забезпечить оптимальну аерацію ґрунту.

ПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабаш О.Ю. Овочівництво.-К.: Вища школа, 1994
2. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту./Л.С. Гіль, А.І.Пашковський, Л.Т. Суліма – Вінниця: Нова Книга, 2008 – 368с.
3. Лихацький В. І. Овочівництво. Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур. – К.: Урожай, 1996. – Ч.1,2. – 360 с.